

Ίππαδος και Κοσμάς ο Ινδικοπελεύσις

Η επανανακάλυψη του Ινδικού Ωκεανού πραγματοποιήθηκε την εποχή του Βάσκο ντα Γκάμα, το 1497. Υπάρχουν όμως ενδείξεις ότι είχαν προηγηθεί, αρκετούς αιώνες νωρίτερα, δύο Έλληνες. Γράφει ο Α. Ι. Τζαμτζής

Οι Έλληνες ήταν λαός της Μεσογείου Θαλάσσης και δεν εμφανίζονται στην Ερυθρά Θάλασσα πριν από την Αλεξανδρινή εποχή. Όταν κάποιο ξένο εμπόδιο τους έκοβε το δρόμο, οι Έλληνες σταματούσαν. Μπορεί πάντα να ήθελαν να αυξήσουν τις γνώσεις τους, όμως φαίνεται πως πέρα από αυτό μόνον μικρό οικονομικό ενδιαφέρον υπήρχε προκειμένου να τους πιέσει να προχωρήσουν παραπέρα, καθώς για την αγορά ακριβών αγαθών δεν υπήρχε ακόμη ζήτηση στη Δύση, ιδιαίτερα των ειδών πολυτελείας της Ανατολής

και κυρίως μπαχαρικών, μέχρι την εποχή της ακμής της αυτοκρατορικής Ρώμης. Έτσι η γνώση και τα αγαθά της Ανατολής έφταναν σ' αυτούς μέσω ενδιάμεσων λαών. Μπορεί οι Έλληνες να επιθυμούσαν να γνωρίζουν τι υπήρχε στη μακρινή Ανατολή, καθώς όμως περιέργες ιστορίες, αληθινές ή ψεύτικες, για την Ινδία έφταναν σ' αυτιά τους, τους αποθάρρυναν να προχωρήσουν πέρα από τα αληθινά ή φανταστικά που τους παρουσίαζαν οι ενδιάμεσοι λαοί. Τα ονόματα των πρωτοπόρων του θαλάσσιου δρόμου προς την Ινδία μας είναι τελείως άγνωστα. Δεν γνωρίζουμε ούτε πρόσωπα ούτε γεγονότα. Ανώ-

νυμοι οι ναυτίλοι, άγνωστες οι ημερομηνίες όπως και οι εθνικότητες των πλοίων της εποχής που αναλάμβαναν εποχικά ταξίδια να μεταφέρουν τα όχι και τόσο πολλά είδη φορτίων που φαίνεται να κυκλοφορούσαν, καθώς οι αρχαιολογικές πληροφορίες που διαθέτουμε είναι λιγοστές και αδύναμες.

Τόσο η Αγία Γραφή όσο και ο Ηρόδοτος μας πληροφορούν πως κάποιοι από εκείνους που εκτελούσαν ταξίδια στην Ερυθρά Θάλασσα ήταν Φοίνικες, ενώ μεταγενέστερες πηγές μαρτυρούν πως οι κυβερνήτες που αργότερα οδήγησαν το πτολεμαϊκό ναυτικό

στην Ερυθρά Θάλασσα ήταν συνήθως Έλληνες. Τα πλοία τους γενικά πιστεύεται πως ήταν όπως εκείνα τα χωρίς κατάρωμα πλοία που απεικονίζονται στα ανάγλυφα των αιγυπτιακών τάφων του Δαΐρ ελ Μπάχρι και σε κάποια ετρουσκικά αγγεία του 500 π.Χ. περίπου. Όλα τα σχετικά με την ταυτότητα των πρώτων εκείνων ναυτίλων και των πλοίων τους είναι υποθέσεις. Οι πτολεμαϊκοί ναυτικοί που χτένιζαν τις ακτές της Ερυθράς Θάλασσας μπορεί να ήταν Ευρωπαίοι (Έλληνες), Αφρικανοί (Αιγύπτιοι ή Αιθίοπες), ή Ασιάτες (Φοίνικες ή Άραβες). Ινδικά πλοία παραπλέονε την Αραβική θάλα-

σα και φαίνεται να ταξίδευαν κατ' ευθείαν στην αφρικανική ακτή, έτσι πολλά άγνωστου τύπου πλοία ή σχεδίες, φορτωμένα με κανέλα είτε από την Ινδονησία ή τη Σρι Λάνκα κυκλοφορούσαν στην αφρικανική ακτή μαζί με τα τοπικά σκάφη, που ήταν μονόξυλα κανό ή μεγαλύτερα με ραφτό πέτσωμα και πλευρικούς σταθερωτήρες. Όμως αυτοί οι ναυτίλοι και τα κατορθώματά τους παραμένανε άγνωστοι χωρίς να αναγράφεται κάτι γι' αυτούς. Υπάρχουν ωστόσο δύο εξαιρέσεις στην ανωνυμία αυτή. Τόσο ο Στράβων όσο και ο Πλίνιος αναφέρονται σε κάποιον Εύδοξο Κυζικινικό ο οποίος περί το 110 π.Χ. ταξίδε-

ψε κατ' επανάληψη στην Ινδία, αλλά αργότερα χάθηκε σε μια φιλόδοξη προσπάθειά του να κάνει τον περίπλου της Αφρικής. Σε ένα ελληνικό κείμενο, στο οποίο θα αναφερθούμε παρακάτω, που φαίνεται να γράφτηκε από κάποιον που είχε πρακτική γνώση του Ινδικού ωκεανού, αναφέρεται το όνομα ενός άλλου ναυτίλου της ελληνορωμαϊκής εποχής που ταξίδεψε στον Ινδικό Ωκεανό.

Δυστυχώς το κείμενο δεν μας δίνει ούτε τη χρονολογία της ζωής του ούτε εκείνη της ανακάλυψής του. Το ίδιο αυτό κείμενο είναι αχρονολόγητο και ο συγγραφέας

του άγνωστος, Ο τίτλος του είναι: *Ανωνύμου Περίπλους της Ερυθράς Θαλάσσης*. (Αρριανού ως φέρεται). Περίπλους στην περίπτωση μας σημαίνει σύνθεση πληροφοριών σχετικών με το ταξίδεμα σε κάποια θαλάσσια περιοχή και υπάρχουν μερικοί παρόμοιοι που καλύπτουν τη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο. Το όνομα Ερυθρά Θάλασσα οι αρχαίοι το έδιναν στη θάλασσα που συμπεριελάμβανε τόσο τον Περσικό Κόλπο όσο και την Ερυθρά Θάλασσα. Συνεπώς πρόκειται για ένα έργο που περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικές με το ταξίδι γύρω στο μισό περίπου του δυτικού Ινδικού Ωκεανού.

Ο άνθρωπος αυτός ονομαζόταν Ίππαλος και περιγράφεται τόσο εξαιρετικά από το συγγραφέα, πράγμα που μαρτυρεί τον βαθύ σεβασμό που είχε γι' αυτόν: «... πρώτος δε Ίππαλος κυβερνήτης, κατανοήσας την θέσιν των εμπορών και το σχήμα της θαλάσσης τον διά του πελάγους εξεύρεν πλούν. Αφ' ού και τοπικώς εκ του ωκεανού φυσώντων των κατά καιρόν των παρ' ημίν επιτήρων εν τω Ινδικώ πελάγει λιβόντοτος φαίνεται (Ίππαλος) προσονομάζεται σε από της προσηγορίας του πρώτου εξερευνηκότος τον διάπλου». (Περίπλους Ερυθράς Θαλάσσης παρ. 57). Θα λέγαμε πως ο Ίππαλος ►

Οι Έλληνες στην Ερυθρά Θά

λάσσα και τον Ινδικό Ωκεανό